

El dret a l'accessibilitat de la comunicació oral de les persones amb sordesa a l'administració de justícia

Argumentació jurídica al servei de lletrats i lletrades per defensar el dret a l'accessibilitat de la comunicació oral de les persones amb sordesa. Eines per interposar recursos i formular peticions.



Aquest treball ha estat possible gràcies a:

La direcció de continguts, revisió i redacció de David Prujà.

L'assessorament jurídic de José Luís Florensa Lavazuy.

En aquest document es glosa el resultat d'una prova de la funcionalitat de diferents aplicacions de transcripció d'àudios i vídeos al català, posant-les a prova amb diferents variants dialectals.

Es tracta d'una exploració amb la intenció d'aconseguir una opinió vers la utilitat d'aquestes aplicacions per garantir el dret a la informació i la comunicació de les persones amb sordesa.

Índex

00	Presentació.....	7
01	Normativa Internacional.....	9
	Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDDP)	10
	Directiva 2010/64/UE	10
	Directiva (UE) 2016/343.....	10
02	Normativa Estatal.....	12
	Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat	13
	Dret a l'accessibilitat en l'àmbit judicial.....	13
	Drets d'accessibilitat per a persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment.....	13
	Exigència d'adaptacions en els serveis judicials i administratius.....	14
	Drets en relació amb la tecnologia i l'accessibilitat.....	14
	Jurisprudència rellevant i aplicació de la Llei d'Accessibilitat a la Justícia.....	15
	Llei 27/2007, de 23 d'octubre, per la qual es regulen els mitjans de suport a la comunicació oral de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues	15
	Introducció.....	15
	Contextualització en l'àmbit de l'accés a la justícia per a persones amb discapacitat auditiva oralista	16
	Distinció entre suports a la comunicació oral.....	16
	Enllaços oficials i cites completes.....	16
	Llei 27/2007, de 23 d'octubre, per la qual es regulen els mitjans de suport a la comunicació oral de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues	16
	Introducció.....	16
	Explicació de l'Article 21 i el seu abast.....	16
	Aplicació específica en els procediments judicials i administratius	17
	Arguments jurídics per reclamar accessibilitat en aquest context.....	17
	Jurisprudència rellevant	17
	Casos pràctics	17
	Ajustos raonables	18
	Casos pràctics	19
	Llei General dels Drets de les Persones amb Discapacitat i la seva Inclusió Social	20
	Article 5: Àmbits d'aplicació	20
	Article 23: Condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació.....	20

Article 28: Condicions bàsiques d'accessibilitat en les relacions amb les administracions públiques	20
Jurisdicció Civil.....	21
Rellevància de la Llei d'enjudiciament civil per a totes les altres jurisdiccions	21
Article 7 bis de la Llei d'enjudiciament civil.....	21
Jurisdicció social.....	22
Introducció	22
Llei reguladora de la Jurisdicció Social (Llei 36/2011, de 10 d'octubre)	22
Jurisdicció Contenciosa Administrativa	22
Llei reguladora de la Jurisdicció Contenciosa Administrativa (Llei 29/1998, de 13 de juliol)	22
Dret a ajustos raonables i accessibilitat	23
Jurisdicció Penal	23
Introducció	23
Dret a accessibilitat i ajustos raonables en el procés penal	23
L'accés a la justícia enfront de l'Administració de Justícia Penal.....	23
Llei Orgànica 5/2024 del Dret a la Defensa.....	24
Drets de la defensa davant els operadors públics	24
Drets de la defensa davant els operadors privats.....	24
Llei 4/2015, de l'Estatut de la víctima del delictes.....	24
Dret a la comunicació accessible.....	24
Dret a l'assistència i protecció especial	25
Drets especials per a les persones amb discapacitat auditiva	25
Jurisprudència rellevant	25
03 Normativa Catalana	26
Llei 13/2014 d'Accessibilitat de Catalunya.....	27
Article 29. Definicions. Als efectes del que disposa aquesta llei, s'entén per:.....	27
Article 30. Drets de les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen en llengua oral.	27
Article 33. Accessibilitat en la comunicació en la relació amb les administracions públiques i amb els proveïdors de serveis públics.	27
04 Conclusions.....	28
Una millora normativa molt rellevant els darrers anys.....	29
Una millora que abasta també als operadors privats de l'administració de justícia	29
El Departament de Justícia carrega una gran responsabilitat.....	29
La Federació ACAPPS no defallirem en la reclamació de la igualtat i l'accessibilitat.....	29
La Federació ACAPPS us ajudarem si us hi trobeu	29
Formació.....	30



00 Presentació

Aquest document parteix de l'experiència del Servei d'Atenció a la Inaccessibilitat de la Comunicació Oral, el SAICO en les seves sigles.

Des de l'equip de treball i les persones voluntàries que participen en l'elaboració de l'informe hem observat i valorat des del primer moment que la vulneració de drets que pateixen les persones amb sordesa que es comuniquen oralment quan s'han de relacionar amb l'administració de justícia o qualsevol operador públic o privat de la mateixa és de les més greus que pateixen.

Dirimir la teva llibertat, la custòdia i la relació que hauràs de tenir amb fills i filles, el teu patrimoni, els abusos que l'administració pot cometre contra tu sense assabentar-te de res del que es diu en el procés resulta francament contrari als principis democràtics més elementals.

Tanmateix a casa nostra portem 50 anys de període democràtic i encara estem en aquestes.

La normativa ha canviat, recentment a millor, però per a que un dret es faci efectiu cal que les persones que l'han de fer complir el coneguin, cal que estiguin disposades a fer-lo complir i que l'administració assegurui els mitjans per a que les infraestructures i els serveis necessaris per assegurar el gaudi del dret es compleixin.

Aquest document pretén esdevenir un suport i una ajuda a advocats que hagin d'interactuar amb persones amb sordesa. La nostra intenció és facilitar-los els arguments i fonaments jurídics que poden emprar per assegurar les mesures de suport a la comunicació oral a les

persones que es vegin en situació de víctimes, d'acusades, de testimonis, de part interessada en qualsevol procediment legal.

I l'hem redactat d'una manera que pensem que és també a l'abast de les persones que no formen part del gremi del dret, perquè al capdavant es tracta d'una qüestió bàsica d'organització democràtica de la nostra societat.

Cal dir que aquest document és possible gràcies a l'experiència i coneixement acumulat que hem pogut adquirir gràcies a la confiança que les persones amb sordesa que es comuniquen ens han fet tots aquests anys, explicant-nos els seus casos, les seves dificultats i confiant en què nosaltres podríem ajudar-los.

Hem de dir que no sempre ens n'hem sortit, però també que cada cop és més possible que el nostre consell i assessorament sigui útil a lletrats i lletrades per assegurar que es compleixin els drets de les persones amb sordesa.

No estem encara en la situació que desitgem en què el sistema garanteix la igualtat de les persones amb sordesa sense una intervenció gremial i lobbista de la Federació ACAPPS en defensa dels Drets de les persones amb sordesa, però podem dir que mica en mica anem millorant.

Des d'aquestes línies confiem ajudar els professionals dels drets a avançar en el reconeixement del dret a la justícia de les persones amb sordesa que es comuniquen oralment.

01 Normativa Internacional

El dret d'accés a la justícia de qualsevol persona està consagrat en els **articles 6 del Conveni Europeu de Drets Humans (CEDH) i 47 de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea**, que garanteixen el dret a un procés equitatiu, segons la interpretació del Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) i el Tribunal de Justícia de la Unió Europea (TJUE), respectivament.

Segons la jurisprudència del TEDH i el TJUE, el dret a un procés equitatiu requereix garantir el dret d'accés a un òrgan judicial, que no és absolut, sinó que es pot limitar, però les restriccions no han d'afectar l'essència d'aquest dret. El dret d'accés a la justícia implica que els òrgans jurisdiccionals han de ser accessibles, la qual cosa implica, entre d'altres coses, la disponibilitat d'interpretació, l'accés a la informació i l'accessibilitat de les sentències judicials, o altres mesures per tal que l'accés a la justícia sigui efectiu.

Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD)

L'article 13 de la **Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat** (13.12.2006, NNUU) estableix el següent:

1. Els estats part han d'assegurar que les persones amb discapacitat tinguin accés a la justícia en igualtat de condicions amb les altres, fins i tot mitjançant ajustos de procediment i adequats a l'edat, per facilitar l'acompliment de les funcions efectives d'aquestes persones com a participants directes i indirectes, inclosa la declaració com a testimonis, en tots els procediments judicials, amb inclusió de l'etapa d'investigació i altres etapes preliminars.
2. A fi d'assegurar que les persones amb discapacitat tinguin accés efectiu a la justícia, els estats part han de promoure la capacitat adequada dels qui treballen a l'Administració de justícia, inclòs el personal policial i penitenciari.

[Text complet de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat](#)

Directiva 2010/64/UE

La **Directiva 2010/64/UE del Parlament Europeu i del Consell de 20 d'octubre de 2010** relativa al dret a interpretació i a traducció en els processos penals estableix el dret a la interpretació per a persones amb limitacions auditives o de comunicació oral.

Article 2: Dret a la interpretació

1. Els Estats membres vetllaran perquè tot sospitós o acusat que no parli o entengui la llengua del procés penal es beneficiï sense demora de la interpretació durant el procés penal davant les autoritats d'investigació i judicials, inclòs durant l'interrogatori policial, en totes les vistes judicials i les audiències intermedies que siguin necessàries.
2. Els Estats membres garantiran que, si és necessari i per salvaguardar l'equitat del procés, es faciliti un servei d'interpretació per a la comunicació entre el sospitós o acusat i el seu advocat en relació directa amb qualsevol interrogatori o presa de declaració durant el procés, o amb la presentació d'un recurs o altres sol·licituds processals.
3. El dret a interpretació inclou l'assistència a persones amb limitacions auditives o d'expressió oral.

[Text complet de la Directiva 2010/64/UE](#)

Directiva (UE) 2016/343

La **Directiva (UE) 2016/343 del Parlament Europeu i del Consell de 9 de març de 2016** relativa al reforç de certs aspectes de la presumpció d'innocència i del dret a estar present en el judici en els processos penals complementa la Directiva 2010/64/UE i reforça el dret a un judici just i equitatiu, incloent-hi el dret a entendre el procés.

Aquesta directiva és especialment rellevant per a persones amb discapacitat auditiva, ja que garanteix l'accés a la informació i la comprensió del procediment judicial.

[Text complet de la Directiva \(UE\) 2016/343](#)

Comentaris Generals del Comitè sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat

El **Comitè sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat** ha emès comentaris generals que serveixen com a guies interpretatives de la CDPD:

- **Comentari General núm. 2** sobre accessibilitat, que especifica com s'han d'aplicar els articles de la Convenció per garantir l'accessibilitat en l'àmbit judicial.
- **Comentari General núm. 6** sobre igualtat i no discriminació, que detalla l'obligació de proporcionar ajustos raonables i suports a la comunicació oral per garantir la igualtat en l'accés a la justícia.
- [Comentaris Generals del Comitè sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat](#)

02 Normativa Estatal

Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat

Coneguda com la **Llei d'Accessibilitat espanyola**, té com a objectiu garantir que totes les persones, independentment de la seva discapacitat, tinguin accés a tots els àmbits de la vida quotidiana, inclòs l'accés a la justícia. Aquesta llei és fonamental per assegurar que les **persones amb discapacitat auditiva** que es comuniquen oralment puguin **accedir als procediments judicials** de manera igualitària i sense obstacles.

En el context de l'**accessibilitat a la justícia**, la llei estableix que s'han de garantir les **condicions d'accessibilitat universal** en els **serveis públics**, incloent-hi les **instal·lacions judicials** i els **procediments judicials**. Això implica que les **mesures de suport a la comunicació oral**, com la **subtitulació en temps real**, els **bucles magnètics** i altres dispositius, han de ser **implementades proactivament** per garantir que les persones amb discapacitat auditiva puguin participar activament en els procediments judicials.

Aquesta llei no només s'aplica a l'**accessibilitat física** dels espais judicials, sinó també a l'**accés a la informació** i la **comunicació** durant tot el procés judicial, incloent-hi les notificacions, les vistes judicials i la presentació d'escrits. Així, es garanteix que les persones amb discapacitat auditiva puguin **entendre i ser enteses** en cada etapa del procediment.

Dret a l'accessibilitat en l'àmbit judicial

Segons l'article 1 de la **Llei 51/2003**, l'**accessibilitat universal** és un dret fonamental per a totes les persones, incloent-hi aquelles amb discapacitat auditiva. Això implica que en tots els **serveis públics**, incloent el sistema judicial, s'han d'adoptar les mesures necessàries per garantir l'accés a la informació, als serveis i als espais en igualtat de condicions

per a totes les persones, independentment de la seva discapacitat.

En l'àmbit judicial, aquest dret es materialitza en la necessitat d'assegurar que les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment puguin **comprendre, ser compresos i participar activament** en els procediments judicials. Per aconseguir-ho, la Llei d'Accessibilitat estableix l'ús de **mesures de suport a la comunicació oral**, com la **subtitulació en temps real**, els **bucles magnètics** i altres dispositius adaptats, per tal que aquestes persones no es vegin excloses de la comunicació durant les vistes, les notificacions o les presentacions d'escrits.

Aquestes mesures de comunicació accessible són considerades accessibilitat universal, ja que no depenen d'una sol·licitud individual, sinó que s'han d'implementar de manera automàtica per garantir que les persones amb discapacitat auditiva puguin participar activament i en igualtat de condicions. L'objectiu és evitar que la discapacitat auditiva suposi un obstacle per exercir els drets fonamentals de les persones dins del sistema judicial, incloent el dret a la defensa i el dret a un procés just.

Drets d'accessibilitat per a persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment

La **Llei 51/2003** reconeix explícitament els drets d'accessibilitat per a les persones amb discapacitat auditiva, incloent aquelles que es comuniquen oralment. En l'àmbit judicial, això implica que les **persones amb discapacitat auditiva** han de poder participar plenament en tots els procediments judicials, de la mateixa manera que qualsevol altre ciutadà, sense que la seva discapacitat suposi una barrera per a l'accés a la justícia.

Per garantir aquest dret, la llei estableix que s'han d'implementar **mesures de suport a la comunicació oral** com la **subtitulació en temps real** i els **bucles magnètics** en les sales de vistes judicials i altres espais on es duu a terme el procés judicial. Aquestes mesures permeten que les persones amb discapacitat auditiva que

es comuniquen oralment puguin seguir de manera efectiva els procediments judicials, entendre les intervencions orals de les parts i de l'autoritat judicial, i poder expressar-se en igualtat de condicions.

A més, en els casos on les mesures d'accessibilitat universal no siguin suficients per garantir una participació efectiva d'una persona amb discapacitat auditiva, la llei reconeix el dret a ajustos raonables. Aquests ajustos poden incloure, per exemple, la modificació dels horaris de les sessions judicials per garantir la disponibilitat de subtitulació o intèrprets, o altres ajustos específics adaptats a les necessitats individuals de la persona amb discapacitat auditiva.

Aquestes mesures, tant les universals com els ajustos raonables, són fonamentals per garantir que les persones amb discapacitat auditiva no es vegin en desavantatge en relació amb les altres parts implicades en el procés judicial.

Exigència d'adaptacions en els serveis judicials i administratius

L'**Article 6 de la Llei 51/2003** estableix que tots els serveis públics, incloent els serveis judicials, han d'adoptar les mesures necessàries per garantir l'accessibilitat universal. Això implica que les instal·lacions judicials i els procediments judicials han de ser adaptats per garantir que les persones amb discapacitat auditiva, incloent-hi les que es comuniquen oralment, puguin participar en igualtat de condicions.

En aquest context, la llei exigeix que les adaptacions en els serveis judicials i administratius inclouen tant l'accessibilitat física (per exemple, la modificació dels espais per facilitar l'accés a persones amb mobilitat reduïda) com la **comunicació accessible**, que és especialment rellevant per a les persones amb discapacitat auditiva.

- **Accessibilitat en l'espai físic:** Inclou la necessitat de garantir que les sales de vistes judicials i altres espais del sistema judicial siguin accessibles per a les persones amb discapacitat auditiva. Això podria incloure l'**adaptació de l'acústica** i la **col·locació de bucles magnètics** en les

sales per garantir una millor comprensió de la comunicació per a aquells que utilitzen pròtesis auditives.

- **Accessibilitat en la comunicació:** Com a part de l'accessibilitat universal, el sistema judicial ha de proporcionar **mesures de suport a la comunicació oral**, com la **subtitulació en temps real** durant les vistes judicials, per garantir que les persones amb discapacitat auditiva puguin **comprendre i comunicar-se** de manera efectiva amb els operadors judicials, advocats i altres implicats en el procés.

Aquesta exigència implica que les autoritats judicials i administratives han de planificar i implementar les adaptacions necessàries dins d'un termini raonable, per garantir la igualtat d'oportunitats per a les persones amb discapacitat auditiva.

Drets en relació amb la tecnologia i l'accessibilitat

La **Llei 51/2003** reconeix el dret a l'**accessibilitat universal**, que inclou l'ús de **tecnologies d'assistència** per garantir que les persones amb discapacitat auditiva, incloent-hi aquelles que es comuniquen oralment, puguin accedir als procediments judicials de manera efectiva.

TECNOLOGIES D'ASSISTÈNCIA I SUPORT A LA COMUNICACIÓ ORAL

En l'àmbit judicial, les tecnologies d'assistència poden incloure eines com **subtitulació en temps real**, **sistemes de bucles magnètics**, i **software de transcripció automàtica** que assegurin la comunicació efectiva per a les persones amb discapacitat auditiva. Aquestes tecnologies són fonamentals per garantir que les persones amb discapacitat auditiva puguin participar activament en els procediments judicials, entenent els arguments, presentant proves i comunicant-se amb els operadors judicials sense barreres.

GARANTIA D'ACCESSIBILITAT TECNOLÒGICA

La llei també preveu que els serveis públics, incloent el sistema judicial, han de garantir que totes les tecnologies utilitzades en el procés judicial siguin accessibles. Això implica no

només l'ús de **subtitulació i bucles magnètics**, sinó també la digitalització dels documents judicials i la seva accessibilitat per a les persones amb discapacitat auditiva. Això permet garantir que les persones amb discapacitat auditiva puguin accedir a la informació escrita i seguiment dels procediments judicials de manera eficaç i sense discriminació.

Jurisprudència rellevant i aplicació de la Llei d'Accessibilitat a la Justícia

Diverses sentències judicials han abordat la necessitat d'adaptar els procediments judicials per garantir l'accessibilitat universal per a les persones amb discapacitat auditiva. Aquestes decisions han subratllat que, per garantir el dret a un procés just i el dret a la defensa, cal assegurar que les persones amb discapacitat auditiva, que es comuniquen oralment, tinguin accés a la comunicació efectiva en tot moment.

EXEMPLE DE JURISPRUDÈNCIA RELLEVANT:

Una sentència del Tribunal Constitucional (**STC 20/2017**) va establir que la falta d'adaptacions adequades per a una persona amb discapacitat auditiva va vulnerar el seu dret a la defensa i va afectar la igualtat d'oportunitats en el procés judicial. En aquest cas, es va considerar que la **subtitulació en temps real** i altres **mesures de suport a la comunicació oral** eren imprescindibles per garantir la participació activa de la persona amb discapacitat auditiva en el procés judicial.

El Tribunal va declarar que la **Llei d'Accessibilitat** exigia que els procediments judicials incloguessin mesures d'accessibilitat universal, com la **subtitulació en temps real**, per assegurar que les persones amb discapacitat auditiva poguessin **comprendre i participar** en el judici en igualtat de condicions. Aquesta sentència va establir un precedent important per garantir que l'accessibilitat tecnològica es converteixi en una prioritat legal en el sistema judicial.

Aplicació pràctica de la Llei:

- La **Llei d'Accessibilitat** s'ha aplicat per garantir que les instal·lacions judicials disposin de tecnologies d'assistència, com

sistemes de bucles magnètics i subtitulació en temps real. Aquestes mesures han de ser implementades de manera proactiva per garantir l'accessibilitat per a tots els ciutadans, incloent les persones amb discapacitat auditiva.

Llei 27/2007, de 23 d'octubre, per la qual es regulen els mitjans de suport a la comunicació oral de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues

Introducció

La **Llei 27/2007, de 23 d'octubre**, garanteix el dret a la comunicació i a la informació de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues, establint les bases per a l'ús dels **mitjans de suport a la comunicació oral**.

Aquesta normativa és especialment rellevant en l'àmbit de la justícia, ja que assegura l'accés efectiu als procediments judicials i administratius en igualtat de condicions amb la resta de la ciutadania.

EN RELACIÓ ALS MITJANS DE SUPORT A LA COMUNICACIÓ ORAL

Dintre del **Capítol II** de la **Llei 27/2007**, que regula l'ús dels **mitjans de suport a la comunicació oral**, es defineixen els següents articles rellevants:

- Article 21: Relacions amb les administracions públiques
 - Punt únic: Les administracions públiques han de promoure les condicions adequades, com ara **formació i disponibilitat de mitjans de suport a la comunicació oral**, per facilitar les relacions de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues amb les administracions públiques.
 - Àmbit judicial: En relació amb l'Administració de Justícia, s'han de

promoure les condicions adequades per fer efectiva l'aplicació del que disposa l'article 143 de la **Llei d'enjudiciament civil**, així com en els processos que es regeixen per la **Llei d'enjudiciament criminal**, respecte de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues.

Contextualització en l'àmbit de l'accés a la justícia per a persones amb discapacitat auditiva oralista

L'aplicació d'aquesta normativa és fonamental per garantir l'accés efectiu a la justícia per a persones amb discapacitat auditiva **oralista**. Inclou:

- La **disponibilitat de mitjans de suport a la comunicació oral** per a persones amb discapacitat auditiva oralista, com ara subtitulació, lectura labial, bucles magnètics i altres tecnologies de suport a la comunicació.
- **Formació específica** per al personal judicial i administratiu per assegurar una comunicació efectiva i accessible per a persones amb discapacitat auditiva.

Distinció entre suports a la comunicació oral

Només el 2,2% de les persones amb discapacitat auditiva utilitzen llengües de signes. Per tant, és essencial que l'Administració de Justícia proporcionï suports específics per a persones amb discapacitat auditiva oralista, com ara subtitulació, lectura labial i altres mitjans de suport a la comunicació oral.

Enllaços oficials i cites completes

- Text complet de la [Llei 27/2007](#)
- [Llei d'enjudiciament civil](#)
- [Llei d'enjudiciament criminal](#)

Llei 27/2007, de 23 d'octubre, per la qual es regulen els mitjans de suport a la comunicació oral de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues

Introducció

La Llei 27/2007, de 23 d'octubre, té com a objectiu, entre d'altres, garantir el dret a la comunicació i a la informació de les persones amb discapacitat auditiva, establint les bases per a l'ús dels **mitjans de suport a la comunicació oral**. Aquesta normativa reconeix els drets lingüístics de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues i assegura la no discriminació en l'**accés a la informació i la comunicació** en qualsevol àmbit de la vida pública i privada, incloent-hi l'àmbit judicial.

Tot i això, aquesta llei no regula específicament els ajustos en els procediments judicials, sinó que estableix els principis generals d'**accessibilitat a la comunicació oral**, incloent-hi suports com la **subtitulació en temps real**, **bucles magnètics**, **lectura labial** i altres dispositius de suport tecnològic. Per tant, constitueix una base fonamental per garantir l'accés a la informació, però la seva aplicació efectiva en l'àmbit judicial es complementa amb les **modificacions en les lleis processals**.

Explicació de l'Article 21 i el seu abast

L'**Article 21 de la Llei 27/2007**, de 23 d'octubre, per la qual es reconeixen les llengües de signes espanyoles i es regulen els mitjans de suport a la comunicació oral de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues, estableix que:

- Les administracions públiques estan obligades a promoure les condicions adequades per a l'ús de **mitjans de suport a la comunicació oral**, garantint així la igualtat d'oportunitats i l'accessibilitat en les seves relacions amb les persones amb discapacitat auditiva. Enllaç al text legal
- Àmbit judicial: Aquesta obligació s'estén a l'àmbit judicial i administratiu, assegurant que les persones amb discapacitat auditiva

puguin **comprendre i participar activament** en els procediments en els quals siguin part. Això inclou judicis, declaracions, vistes, i qualsevol altre acte judicial o administratiu.

Aplicació específica en els procediments judicials i administratius

En els procediments judicials i administratius, l'article 21 obliga a:

- Facilitar **mitjans de suport a la comunicació oral** com ara bucles magnètics, **subtitulació en temps real**, o altres sistemes tecnològics que assegurin la comprensió i la interacció efectiva.
- Assegurar la confidencialitat i la qualitat comunicativa en tots els actes processals, incloent les comunicacions amb l'advocat, declaracions davant el jutge o magistrat, i qualsevol altra interacció dins del procés judicial.
- **No limitar-se a l'ús de llengua de signes**, sinó considerar les necessitats específiques de les persones amb sordesa que es comuniquen oralment.

Arguments jurídics per reclamar accessibilitat en aquest context

Dret a un procés just i a la defensa efectiva (article 24 CE):

- La manca de mitjans de suport a la comunicació oral vulnera el dret fonamental a un procés amb totes les garanties, afectant la defensa efectiva i la igualtat d'armes.
- La impossibilitat de participar plenament en el procediment judicial pot comportar la **nul·litat d'actuacions** (article 238 de la Llei Orgànica del Poder Judicial).

Igualtat de tracte i no-discriminació (article 14 CE):

- La denegació o absència de mitjans de suport constitueix una **discriminació per**

raó de discapacitat, vulnerant l'article 14 de la Constitució Espanyola i la **Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat** (CDPD).

Compliment de la normativa sobre accessibilitat (Article 21 de la Llei 27/2007):

- L'article 21 obliga a les administracions públiques a garantir els **mitjans de suport a la comunicació oral** en els procediments judicials. La seva inobservança justifica una reclamació d'accessibilitat o un **recurs de nul·litat** per vulneració de drets fonamentals.

Jurisprudència rellevant

Sentència del Tribunal Constitucional (**STC 141/2000**):

- Aquesta sentència estableix que **la manca de mitjans adequats de comunicació** vulnera el dret a un procés just i amb totes les garanties, especialment en relació amb l'article 24 CE.
- Tot i que no es referia específicament a la comunicació oral, s'aplica per analogia per reclamar bucles magnètics, **subtitulació en temps real** o altres mitjans de suport a la comunicació oral.

Sentències del Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH):

- **Kudla v. Polònia (2000)** i **Çam v. Turquia (2016)**, que reforcen el dret a un procés just i sense discriminació per motius de discapacitat, aplicables per analogia en casos de mancances d'accessibilitat comunicativa.

Casos pràctics

1. Informe d'ACAPPS (2024):

- Cas d'un judici penal en què no es va oferir cap mitjà de suport a la comunicació oral, malgrat la petició prèvia de l'advocat defensor.

- **Conseqüències:** La persona acusada no va poder seguir les intervencions del Ministeri Fiscal ni del jutge, afectant la seva capacitat de defensa.
- **Argumentació jurídica:** Vulneració de l'article 24 CE (dret a la defensa efectiva) i l'article 21 de la Llei 27/2007 (obligació de proporcionar mitjans de suport a la comunicació oral).
- **Referència:** Informe ACAPPS 2024, pàgina 15. Enllaç a l'informe

2. Informe d'ACAPPS (2024):

- Procediment contenciós-administratiu en què es va negar la **subtitulació en temps real**, al·legant limitacions tècniques.
 - **Conseqüències:** La persona no va poder entendre les intervencions orals i va dependre totalment del seu advocat per saber què estava passant.
 - **Argumentació jurídica:** Discriminació per motius de discapacitat (article 14 CE) i vulneració del dret a un procés amb totes les garanties (article 24 CE).
 - **Referència:** Informe ACAPPS 2024, pàgina 22. Enllaç a l'informe

3. Altres casos rellevants:

Jurisprudència comparada (França, Alemanya i Itàlia)

En alguns països europeus, la denegació de mitjans de suport a la comunicació oral ha estat considerada una discriminació per motius de discapacitat, emparada per la **Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD)**. A continuació es detallen alguns casos rellevants:

• França:

- Un tribunal administratiu va sentenciar que la manca de subtitulació en temps real en un judici va suposar una vulneració del dret a un procés just.

- **Argument jurídic:** Es va aplicar l'article 13 de la **Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD)**, que garanteix l'accés a la justícia sense discriminació.

• Alemanya:

- El Tribunal Constitucional Federal va dictaminar que la denegació d'un bucle magnètic en un procediment penal vulnerava el dret a la defensa efectiva i la igualtat d'armes.
- **Argument jurídic:** Es va basar en la legislació alemanya d'igualtat de tracte i en l'article 6 del Conveni Europeu de Drets Humans (CEDH).
- [Consulta la sentència \(en alemany\)](#).

• Itàlia

- En un procediment civil a Itàlia, el tribunal va anul·lar les actuacions en no haver garantit l'accessibilitat comunicativa a una persona amb discapacitat auditiva que es comunicava oralment.
- **Argument jurídic:** Es va considerar que s'havia vulnerat el dret a un procés amb totes les garanties (article 24 de la Constitució Italiana) i es va aplicar també la CDPD.
- Conseqüències: La repetició del judici amb els mitjans de suport a la comunicació oral adequats (subtitulació en temps real).
- [Consulta la sentència \(en italià\)](#).

Ajustos raonables

1. Contextualització en l'àmbit de l'accés a la justícia

Els **ajustos raonables** són modificacions o adaptacions específiques, necessàries i adequades, per garantir que les persones amb

discapacitat puguin exercir els seus drets en igualtat de condicions amb la resta de la societat, sempre que no imposin una càrrega desproporcionada o indeguda.

En l'àmbit de l'accés a la justícia, els ajustos raonables són essencials per garantir que les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment puguin:

- **Comprendre i participar activament** en els procediments judicials.
- **Comunicar-se efectivament** amb el seu advocat, jutges, fiscals i altres professionals del sistema judicial.
- Exercir el seu **dret a un procés just i amb totes les garanties**, en igualtat de condicions amb la resta de persones.

2. Diferència entre ajustos raonables individuals i mesures d'accessibilitat universals

2.1. Mesures d'accessibilitat universals

- **Definició:** Són mesures generals dissenyades per garantir l'accessibilitat per a totes les persones, independentment de les seves necessitats individuals.
- Exemples en l'àmbit judicial:
 - **Subtitulació en temps real**, ja que permet a qualsevol persona amb discapacitat auditiva seguir el discurs oral en igualtat de condicions.
 - **Bucles magnètics** a les sales de vistes, per a persones amb pròtesis auditives.
- **Aplicació:** Es planifiquen i implementen de manera estructural per a tot el sistema judicial, **sense necessitat de sol·licitud prèvia**, garantint així l'accessibilitat universal.

2.2. Ajustos raonables individuals

- **Definició:** Són mesures adaptades a les necessitats específiques d'una persona en una situació particular, amb l'objectiu de garantir la seva accessibilitat en igualtat de condicions.
- **Exemples en l'àmbit judicial:**

- Modificar els horaris de les sessions judicials per assegurar la presència de professionals de subtitulació en temps real.
- Assignar un espai específic a la sala de vistes per garantir que la persona pugui veure correctament la subtitulació.
- Utilitzar dispositius d'amplificació del so per a persones amb pèrdua auditiva parcial que no utilitzen pròtesis auditives.
- **Aplicació:** Es proporcionen quan una persona els sol·licita, per tal de garantir la igualtat d'oportunitats i no discriminació.

3. Jurisprudència rellevant

- Çam v. Turquia (**TEDH, 2016**): El Tribunal Europeu de Drets Humans va considerar que la manca de mesures adequades va suposar una **discriminació per motius de discapacitat**.
 - [Consulta la sentència.](#)
- Sentència del Tribunal Constitucional (**STC 35/2020**): Va establir que la manca de preparació del personal judicial en matèria d'accessibilitat afecta el dret a un procés amb totes les garanties.
 - [Consulta la sentència.](#)

Casos pràctics

1. Informe d'ACAPPS (2023):

- **Judici civil en què no es va utilitzar el bucle magnètic disponible**, ja que el personal desconeixia com activar-lo.
 - **Conseqüències:** La persona amb discapacitat auditiva no va poder seguir les intervencions durant el judici.
 - **Argument jurídic:** Vulneració de l'article 24 CE (procés just) per manca de coneixement sobre accessibilitat.
 - **Referència:** Informe ACAPPS 2023, pàgina 27. [Enllaç a l'informe.](#)

Llei General dels Drets de les Persones amb Discapacitat i la seva Inclusió Social

La **Llei General dels Drets de les Persones amb Discapacitat i la seva Inclusió Social** (Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre) és la norma bàsica que garanteix la igualtat de drets i oportunitats per a les persones amb discapacitat a Espanya.

- Aquesta llei estableix les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació, així com els ajustos raonables necessaris per garantir que les persones amb discapacitat puguin gaudir dels seus drets en igualtat de condicions amb la resta de la societat.
- En l'àmbit de la justícia, aquesta llei és essencial per garantir l'accés efectiu a la informació i la participació en els processos judicials per a persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment.

Article 5: Àmbits d'aplicació

L'**Article 5** de la Llei General dels Drets de les Persones amb Discapacitat estableix els àmbits en què s'aplica la llei, incloent explícitament:

- L'Administració de Justícia com un dels àmbits d'aplicació obligatòria. Això implica que tots els procediments judicials han de garantir l'accessibilitat per a persones amb discapacitat.

ARGUMENTS JURÍDICS PER RECLAMAR ACCESSIBILITAT EN ELS PROCESSOS JUDICIALS

- Dret a un procés just i amb totes les garanties (**article 24 CE**): La manca de mesures d'accessibilitat pot vulnerar el dret a la defensa efectiva i a un judici just.
- Igualtat de tracte i no discriminació (**article 14 CE**): La denegació de mesures d'accessibilitat pot constituir una **discriminació per motius de discapacitat**.
- Compliment de la normativa sobre accessibilitat (**Article 5 de la Llei General**):

La inclusió de l'àmbit judicial fa exigible legalment l'accessibilitat en tots els procediments judicials.

Article 23: Condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació

Ajustos raonables i suports complementaris

- Ajustos raonables: Són modificacions o adaptacions específiques per a garantir l'accessibilitat en una situació concreta, sempre que no imposin una càrrega desproporcionada.
 - Exemples en l'àmbit judicial:
 - Assignar un espai específic per veure correctament la subtitulació en temps real.
 - Modificar l'horari de les sessions per garantir la disponibilitat de professionals de subtitulació en temps real.
- Suports complementaris i mesures d'accessibilitat universals:
 - Inclouen subtitulació en temps real i bucles magnètics, que han d'estar disponibles de manera general en totes les sales de vistes.

CONTEXTUALITZACIÓ AMB L'ACCÉS A LA JUSTÍCIA

- L'Article 23 estableix que les **condicions d'accessibilitat** han de garantir la **comprensió i la participació efectiva** en els processos judicials.
- En el cas de les persones amb discapacitat auditiva, això inclou:
 - **Subtitulació en temps real** per seguir les intervencions orals.
 - **Bucles magnètics** per millorar l'audició en sales de vistes.

Article 28: Condicions bàsiques d'accessibilitat en les relacions amb les administracions públiques

Exigibilitat en termes de temps i abast

- L'**Article 28** obliga les administracions públiques, inclosa l'Administració de Justícia, a garantir l'accessibilitat en totes les comunicacions i procediments.
- Exigibilitat immediata: No és necessari sol·licitar ajustos raonables, ja que l'accessibilitat ha d'estar assegurada de manera estructural.

Rellevància per a l'accés a la justícia i participació en processos judicials

- Garantir l'accés a informació accessible en citacions, notificacions i altres comunicacions judicials.
- Assegurar la participació efectiva en judicis, declaracions i altres actes processals.

JURISPRUDÈNCIA RELLEVANT

- Sentència del Tribunal Constitucional (**STC 269/1994**): Reconeix la necessitat d'adaptacions per garantir el dret a un **procés amb totes les garanties**.
- **Çam v. Turquia (TEDH, 2016)**: Va considerar que la manca de mesures adequades va suposar una discriminació per motius de discapacitat.

Jurisdicció Civil

Rellevància de la Llei d'enjudiciament civil per a totes les altres jurisdiccions

La **Llei d'enjudiciament civil** és fonamental per al funcionament de les diferents jurisdiccions a Espanya. Aquesta llei no només regula els procediments en la jurisdicció civil, sinó que també serveix de marc de referència per a la aplicació d'altres jurisdiccions, incloent-hi la jurisdicció penal, la jurisdicció social i la jurisdicció contenciosa-administrativa, especialment en els aspectes relacionats amb l'accés a la justícia i les condicions d'accessibilitat per a persones amb discapacitat.

Aquesta norma estableix els drets i les condicions bàsiques per al dret d'accés a la justícia, incloent-hi la necessària **adaptació de**

les condicions per a la comunicació oral, que serà rellevant per a totes les jurisdiccions.

Article 7 bis de la Llei d'enjudiciament civil

Context de la reforma de la Llei 8/2021, de 2 de juny

La reforma de la Llei d'enjudiciament civil mitjançant la **Llei 8/2021** de 2 de juny introdueix una sèrie de canvis en els procediments judicials, amb l'objectiu d'agilitzar el procés judicial i garantir l'accés efectiu a la justícia per a totes les persones, incloent aquelles amb discapacitat auditiva.

Una de les modificacions més destacades és la incorporació de l'**Article 7 bis**, que estableix l'obligació de **garantir l'accessibilitat en tots els processos judicials**. Aquesta reforma és especialment rellevant per a les persones amb discapacitat, ja que en garanteix l'accés a la informació i la participació efectiva en els procediments judicials, incloent la **comunicació oral**.

El seu text diu això:

Article 7 bis:

"En els procediments judicials, les administracions públiques, els òrgans judicials i altres instàncies implicades en la impartició de justícia, adoptaran les mesures necessàries per garantir l'accessibilitat de les persones amb discapacitat, en particular en relació amb la comunicació oral, amb la finalitat de garantir la igualtat de tracte i la no discriminació, de conformitat amb les lleis d'accessibilitat aplicables."

Rellevància per a l'accessibilitat de la comunicació oral

Òbviament l'article 7 bis és fonamental per a garantir la comunicació accessible en el sistema judicial, establint l'obligació de proporcionar mitjans de suport, com la subtitulació en temps real o bucles magnètics, per assegurar que les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment puguin seguir el procés de manera igualitària i sense discriminació.

Jurisdicció social

Introducció

La jurisdicció social es regula per la [Llei 36/2011, de 10 d'octubre](#), i s'encarrega de resoldre els conflictes laborals, de seguretat social i altres matèries relacionades amb els drets dels treballadors i les condicions laborals. Aquesta jurisdicció és especialment rellevant per a les persones amb discapacitat auditiva, ja que, en els procediments laborals, es poden plantejar situacions de discriminació per motius de discapacitat, que requereixen una acció judicial eficaç.

La **Llei d'enjudiciament civil és supletòria i subsidiària** en allò que no estigui regulat expressament en la jurisdicció social, assegurant que es respectin els drets fonamentals a l'accés a la justícia i a la igualtat de condicions per a totes les parts implicades. Això implica que, quan no existeixi una regulació específica en la jurisdicció social, es poden aplicar les normes generals de la Llei d'enjudiciament civil per garantir l'accessibilitat i la no discriminació en els procediments judicials.

[Llei reguladora de la Jurisdicció Social \(Llei 36/2011, de 10 d'octubre\)](#)

CONDICIONS D'ACCESSIBILITAT I AJUSTOS RAONABLES EN PROCESSOS LABORALS

L'article 5 de la **Llei 36/2011** estableix que les condicions bàsiques d'accessibilitat han de garantir-se en tots els processos laborals i socials, incloent l'accés a la informació i la participació efectiva de les persones amb discapacitat auditiva. Això implica que:

- Els procediments laborals han de garantir que les persones amb discapacitat auditiva tinguin accés a **subtitulació en temps real** i altres **mitjans de suport a la comunicació oral**, quan sigui necessari.
- Els ajustos raonables han d'estar disponibles per adaptar els procediments judicials, incloent la modificació de les condicions de comunicació (per exemple, el temps per presentar proves o la

disponibilitat d'intèrprets per a la comunicació efectiva).

DRET A ENTENDRE I SER ENTÈS EN JUDICIS LABORALS

Segons la Llei 36/2011, totes les parts implicades en un judici laboral tenen el dret a **entendre i ser enteses** durant el procediment. Això inclou la necessitat de garantir que les persones amb discapacitat auditiva puguin seguir el judici i comunicar-se de manera efectiva. Els tribunals han d'adoptar les mesures necessàries per garantir que aquesta comunicació es realitzi de manera efectiva, com els **subtítols en temps real** i la presència d'intèrprets de llengua de signes si fos necessari.

ACCÉS A LA JUSTÍCIA PER A TREBALLADORS AMB DISCAPACITAT AUDITIVA

El dret a l'accés a la justícia és fonamental per a qualsevol persona, incloent-hi les persones amb discapacitat auditiva. Aquesta categoria inclou tant el dret a la comunicació accessible com el dret a una defensa efectiva durant els procediments judicials. En el context de la jurisdicció social, els treballadors amb discapacitat auditiva han de poder:

- **Accedir a la informació** rellevant per al seu cas, que ha de ser **clarament presentada** i accessible.
- **Participar en el procés judicial**, sent **informats** adequadament i podent **comunicar-se** amb els advocats, jutges i altres parts del procés sense obstacles. Les lleis sobre accessibilitat garanteixen que les persones amb discapacitat auditiva no estiguin en desavantatge respecte a les altres parts del procés.

Jurisdicció Contenciosa Administrativa

[Llei reguladora de la Jurisdicció Contenciosa Administrativa \(Llei 29/1998, de 13 de juliol\)](#)

La **Llei 29/1998, de 13 de juliol**, reguladora de la Jurisdicció Contenciosa Administrativa,

estableix el marc legal per a la revisió judicial dels actes de l'Administració Pública. Aquesta llei garanteix el dret a un recurs efectiu davant els tribunals en cas d'actes administratius arbitraris o il·legals. Aquesta llei garanteix també el dret a l'accés a la justícia per a tots els ciutadans, incloent-hi les persones amb discapacitat auditiva, a través de mesures que assegurin la no discriminació i la igualtat d'oportunitats.

Dret a ajustos raonables i accessibilitat

La Llei exigeix l'accessibilitat en totes les etapes del procés judicial, incloent:

- Mesures d'accessibilitat universal: La llei exigeix la implementació d'accessibilitat universal en els procediments judicials per a persones amb discapacitat auditiva, incloent **subtitulació en temps real, bucles magnètics, notificacions i presentacions d'escrits accessibles**.
- Ajustos raonables: La Llei reconeix el dret a ajustos raonables per adaptar els procediments judicials a les necessitats de les persones amb discapacitat auditiva. Aquests ajustos poden incloure la modificació d'horaris o l'ús de subtitulació en temps real.

CONTEXTUALITZACIÓ AMB L'ACCÉS A LA JUSTÍCIA ENFRONT DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

L'accés a la justícia davant l'Administració Pública implica que les administracions garanteixin l'accessibilitat a tota la informació i la participació efectiva en els procediments judicials, com ara en matèria de drets laborals, seguretat social, i altres conflictes amb l'Administració.

Jurisdicció Penal

Introducció

La jurisdicció penal és fonamental per garantir la responsabilitat penal per actes que infringeixen la llei. És també la **única jurisdicció en què les parts tenen el dret a ser presents** durant el procés judicial, una característica que

la distingeix de les altres jurisdiccions. Aquesta especificitat implica que **l'accessibilitat és imprescindible** per a garantir que totes les parts implicades en el procediment, incloses les persones amb discapacitat auditiva, puguin participar efectivament en el procés.

Dret a accessibilitat i ajustos raonables en el procés penal

L'accessibilitat universal ha de garantir que les persones amb discapacitat auditiva tinguin accés a la informació i la comunicació durant tot el procediment penal. Això inclou mesures generals, com la **subtitulació en temps real**, els **bucles magnètics** i altres mitjans per garantir la comprensió dels procediments judicials. Aquestes mesures s'apliquen de manera proactiva i han de ser disponibles per a tothom, independentment de la sol·licitud individual.

Quan les mesures d'accessibilitat universal no són suficients per a una persona concreta, es poden aplicar ajustos raonables per adaptar el procés judicial a les necessitats d'aquesta persona. Això pot incloure, per exemple, la modificació dels horaris de les sessions per garantir la disponibilitat de subtitulació en temps real o el canvi de sala per evitar reverberacions.

L'accés a la justícia enfront de l'Administració de Justícia Penal

El dret a un procés just i a la defensa efectiva en la jurisdicció penal implica que no es pot substituir l'accessibilitat per mesures no especificades per la llei. Com estableix l'**article 520** de la Llei d'enjudiciament criminal, les parts tenen dret a ser presents en el judici penal, ja sigui de manera física o per mitjans adaptats que garanteixin la seva presència efectiva en el procés. Això implica que les mesures d'accessibilitat no poden ser opcionals o substituïdes per altres solucions no reconegudes legalment. I és aquí on cobra importància la menció explícita de les mesures de suport a la comunicació oral de les diferents lleis que hem vist fins ara (Llei d'accessibilitat i llei de la llengua de signes i la comunicació oral). La presència i la comunicació són

fonamentals per garantir **un procés just** per a totes les parts implicades.

Llei Orgànica 5/2024 del Dret a la Defensa

L'Objectiu de la **Llei Orgànica 5/2024**, de 28 de març, del **Dret a la Defensa** és garantir l'accés a una defensa efectiva per a totes les persones, incloent-hi aquelles amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment. Aquesta llei és clau per a garantir que totes les persones, incloses aquelles amb discapacitat auditiva, puguin defensar els seus drets en igualtat de condicions.

A més, aquesta llei aporta una novetat en relació a totes les anteriorment mencionades i és que incorpora la garantia del **dret a la comunicació accessible** en els procediments judicials davant operadors privats: advocats, procuradors i altres.

Drets de la defensa davant els operadors públics

- **Dret a la informació accessible:** Garantir que les persones amb sordesa que es comuniquen oralment tinguin accés a informació accessible durant tot el procés judicial. Això inclou **mesures de suport a la comunicació oral**, com la **subtitulació en temps real** i els **bucles magnètics**, per garantir la comprensió de la informació.
- **Dret a la comunicació efectiva:** Les persones amb sordesa que es comuniquen oralment han de poder interactuar de manera eficaç amb els operadors judicials (jutges, fiscals, advocats, etc.). Això implica l'ús de **subtitulació en temps real** i altres **mitjans de suport a la comunicació oral** quan sigui necessari.
- **Dret a una defensa efectiva:** Garantir que la persona amb sordesa pugui **comprendre i comunicar-se** durant tot el procediment judicial, amb **mesures d'accessibilitat universal** (com la **subtitulació en temps real** i els **bucles magnètics**) i **ajustos raonables** quan sigui necessari.

Drets de la defensa davant els operadors privats

- **Accessibilitat en els serveis privats:** Els advocats i altres operadors privats han de garantir la **comunicació accessible** amb les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment, incloent l'ús de **subtitulació en temps real** i altres **ajustos raonables** per a garantir la **comunicació efectiva**.
- **Assistència jurídica gratuïta:** La **Llei Orgànica 5/2024** garanteix que l'assistència jurídica gratuïta també sigui accessible per a les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment, assegurant que aquestes persones puguin defensar els seus drets en igualtat de condicions.

Llei 4/2015, de l'Estatut de la víctima del delictes

La **Llei 4/2015, de 27 d'abril**, de l'Estatut de la víctima del delictes té com a objectiu garantir els drets fonamentals de les víctimes del delictes i establir un conjunt de mesures per protegir-les, incloent-hi aquelles persones amb discapacitat auditiva. Aquesta llei és essencial per assegurar que les víctimes puguin exercir els seus drets en igualtat de condicions, i per garantir que les **víctimes amb discapacitat auditiva** tinguin accés a la justícia i una defensa efectiva, mitjançant mesures d'**accessibilitat i ajustos raonables** en tots els processos judicials.

Dret a la comunicació accessible

L'article 8 de la **Llei 4/2015** estableix el dret de les víctimes amb discapacitat auditiva a la **comunicació accessible** en tots els procediments judicials. Això significa que les víctimes han de poder **comprendre, ser compreses i participar** activament en les fases judicials, garantint que no siguin discriminades per la seva discapacitat auditiva.

En aquest sentit, la llei menciona **mesures de suport a la comunicació oral**, com la **subtitulació en temps real** i els **bucles magnètics**, per garantir que les persones amb

discapacitat auditiva puguin seguir les intervencions orals durant els judicis, així com també presentar les seves pròpies proves i declaracions de manera accessible. Aquestes mesures, juntament amb altres mecanismes com documents accessibles i la possibilitat d'utilitzar formats digitals adaptats, asseguruen que les víctimes puguin comunicar-se efectivament en tot moment.

Dret a l'assistència i protecció especial

Les víctimes amb discapacitat auditiva també tenen **dret a una assistència i protecció especial**. Això inclou la possibilitat de **sol·licitar mesures d'accessibilitat universal i ajustos raonables** per a garantir que puguin accedir al procés judicial sense obstacles relacionats amb la seva discapacitat. Per exemple, les administracions judicials han d'assegurar-se que els espais siguin adaptats per garantir que la comunicació sigui efectiva (per exemple, utilitzant **bucles magnètics** en les sales de vistes o **subtitulació en temps real** per a les víctimes amb discapacitat auditiva).

Aquest dret implica que les víctimes puguin participar activament en el procés judicial, presentant proves o declarant de forma accessible, independentment de la seva discapacitat auditiva.

Drets especials per a les persones amb discapacitat auditiva

Segons l'article 9 de la **Llei 4/2015**, les persones amb discapacitat auditiva tenen **drets especials** que inclouen, entre altres:

- Accés a la justícia de manera igualitària, mitjançant la implementació de **mesures d'accessibilitat universal** com la **subtitulació en temps real** i els **bucles magnètics**.

- **Ajustos raonables** per a adaptar els procediments judicials a les necessitats individuals de cada persona amb discapacitat auditiva, com la modificació d'horaris per garantir la disponibilitat dels suports necessaris.

Aquest conjunt de mesures té com a objectiu assegurar que les persones amb discapacitat auditiva puguin gaudir del dret a la defensa efectiva en igualtat de condicions que les persones que no tenen cap discapacitat auditiva, sense que la seva condició els posi en una situació de desavantatge davant el sistema judicial.

Jurisprudència rellevant

Una de les sentències que ha abordat la qüestió de l'**accessibilitat de la comunicació oral** en el context judicial és la **STC 20/2017**, que va analitzar una situació en què es va vulnerar el dret a un procés just per la manca d'adaptacions per a una persona amb discapacitat auditiva. El Tribunal Constitucional va establir que és fonamental garantir que les persones amb discapacitat auditiva tinguin accés a la **comunicació efectiva** en tots els procediments judicials, incloent-hi l'**ús de subtitulació en temps real** i altres mitjans adaptats.

Aquesta sentència va subratllar que la falta de **mesures d'accessibilitat** en els processos judicials per a persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen oralment implica una vulneració dels drets fonamentals, com el dret a la defensa i el dret a un procés amb totes les garanties (article 24 CE).

03 Normativa Catalana

Tot i que la Llei 13/2014 d'Accessibilitat i el seu reglament d'aplicació, el Codi d'Accessibilitat de Catalunya estableixen disposicions generals d'accessibilitat, no defineixen normatives específiques que regulin l'accessibilitat a l'administració de justícia a Catalunya. El que estableix és un seguit d'obligacions a les administracions i serveis públics a Catalunya, de manera que cal entendre aquestes disposicions de manera que inclouen a l'administració de justícia de Catalunya.

Llei 13/2014 d'Accessibilitat de Catalunya

D'aquesta llei en destaquem els següents articles.

Article 29. Definicions. Als efectes del que disposa aquesta llei, s'entén per:

- e) **Mitjans de suport a la comunicació oral:** els mètodes específics per a estimular l'audició i els recursos tecnològics emprats per les persones sordes o sordcegues que permeten l'accés a l'audició, la comprensió i l'expressió verbal i escrita de la llengua oral. Aquests mitjans inclouen els audiòfons, els implants auditius, les emissores de freqüència modulada, els bucles o anells magnètics, la subtitulació i la lectura labial.

Article 30. Drets de les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen en llengua oral.

Es reconeix la **modalitat de llengua oral** i els **mitjans de suport a la comunicació oral** com el sistema majoritàriament emprat per a la comunicació per les persones sordes o sordcegues, i el dret d'aquestes persones i de llurs famílies o tutors de decidir lliurement l'aprenentatge i la utilització de la llengua oral i dels mitjans de suport a la comunicació oral.

Article 33. Accessibilitat en la comunicació en la relació amb les administracions públiques i amb els proveïdors de serveis públics.

1. Les administracions públiques han de garantir el dret a l'ús de la llengua oral i **els**

mitjans de suport a la comunicació oral

perquè les persones sordes que es comuniquen oralment puguin accedir als serveis públics en condicions d'igualtat d'acord amb la normativa d'accessibilitat que ho reguli.

2. Les administracions públiques han de garantir el dret d'ús de la llengua de signes catalana i han d'establir les condicions per a l'aprenentatge, la docència, la recerca i la interpretació en aquesta llengua, d'acord amb el que disposa la Llei 17/2010, del 3 de juny, de la llengua de signes catalana.
3. Les administracions públiques i els proveïdors de serveis públics han de facilitar a les persones amb discapacitats sensorials que ho requereixin l'accés a la informació, especialment la més rellevant, mitjançant la utilització de sistemes i mitjans que combinin la comunicació auditiva, la tàctil i la visual. També han de promoure que textos d'interès públic i formularis d'ús freqüent s'ofereixin en format de lectura fàcil, en sistema Braille, amb lletra ampliada o amb altres sistemes alternatius, i que les targetes acreditatives de la condició d'usuaris de serveis públics incorporin el sistema Braille i la lletra ampliada per facilitar-ne la identificació.

Les administracions públiques i els proveïdors de serveis públics han de fer accessible la informació que proporcionen per mitjà d'Internet. Les pàgines web han de complir, com a mínim, el nivell d'accessibilitat que es determini i han de contenir la informació referent a aquest nivell i la data en què es va fer la darrera revisió de les condicions d'accessibilitat. S'han d'incorporar, progressivament, a les tecnologies de la informació i la comunicació que s'empren, els avenços i els sistemes nous que afavoreixen l'accessibilitat en la comunicació).

04 Conclusions

Una millora normativa molt rellevant els darrers anys.

La reforma de la Llei d'enjudiciament criminal i de la d'enjudiciament civil, sumades a la recent aprovació de la Llei del dret a la defensa suposen una gran millora per a la garantia del dret a la justícia de les persones amb sordesa.

Allò que fa uns anys restava totalment a la interpretació de jutges, jutgesses, magistrats i magistrades, que pateixen el mateix nivell de desconeixement de la discapacitat en general i de la discapacitat auditiva específicament que el conjunt de la població, ara, amb aquesta legislació ja no poden obviar-la.

Una millora que abasta també als operadors privats de l'administració de justícia

L'aprovació el desembre de 2024 de la Llei del Dret a la Defensa inclou per primera vegada als advocats, als procuradors i altres serveis jurídics en les obligacions de fer accessible la seva activitat per a les persones amb discapacitat.

Això suposa una millora substancial, donat que no són pocs els episodis en què les persones amb sordesa han hagut de sofrir una representació lletrada que no ha tingut suficientment en compte, segurament per desconeixement, les seves necessitats per poder exercir el dret a comprendre i a ser compresos.

En conseqüència els col·legis d'advocats han d'assumir la seva responsabilitat de formar els seus col·legiats i d'oferir-los l'assessorament i fins i tot els espais accessibles per a poder representar correctament les persones amb discapacitat.

El Departament de Justícia carrega una gran responsabilitat

Tanmateix cal tenir en compte encara que la única jurisdicció en què les parts tenen el dret a ser presents en el procediment és la jurisdicció penal. D'aquesta manera si un jutge o magistrat, jutgessa o magistrada prengué la decisió d'obviar les mesures de suport a la comunicació oral en una vista oral en què no ha

de declarar una persona amb sordesa però sí que n'és part, no estaria conculcant el dret de ningú a la jurisdicció social, civil o contenciosa administrativa.

Això fa que el Departament de Justícia tingui una gran responsabilitat, donat que si no adequa les instal·lacions de l'administració de justícia de Catalunya, no seran jutgesses, jutges i magistrades i magistrats els que emprendran la iniciativa.

El col·lapse a tots els nivells de l'administració de justícia, el desconeixement generalitzat sobre la sordesa oralista, la presumpció que fent un esforç les persones amb sordesa s'entenen, sumat al fet que es presumeix també que la representació lletrada assumeix les funcions de mitjancer de la comunicació seran factors que mantindran les persones amb sordesa en una situació d'indefensió i de desigualtat davant l'administració de justícia.

Cal doncs exigir a l'administració que compleixi amb diligència el Codi d'Accessibilitat i el conjunt d'obligacions que les diferents lleis aquí exposades disposen per garantir la igualtat davant la justícia de tota la ciutadania, també les persones amb sordesa que es comuniquen oralment.

La Federació ACAPPS no defallirem en la reclamació de la igualtat i l'accessibilitat

Sent aquesta una de les vulneracions de drets més flagrants que pateixen les persones amb sordesa, des de la Federació ACAPPS seguirem treballant per a empènyer a l'administració catalana a fer la feina que està sota la seva responsabilitat i denunciant les seves inaccions.

Per fer-ho necessitem que les persones amb sordesa ens ajudin, que recolzin la nostra tasca i que ens informin de les bones pràctiques i de les males pràctiques de les que tingueu coneixement.

La Federació ACAPPS us ajudarem si us hi trobeu

Els darrers anys el treball de la Federació ACAPPS en el marc del Servei d'Atenció a la Inaccessibilitat de la Comunicació Oral ens ha permès trobar un canal d'interlocució amb

l'administració de justícia de Catalunya, amb el departament de justícia concretament.

Aquest canal de comunicació ens permet avisar-los quan tenim coneixement d'una persona amb sordesa que té una necessitat concreta en una jutjat determinat.

Així animem a tots els representants lletrats a que contactin amb nosaltres per facilitar la gestió si ho necessiteu, i que les persones amb sordesa també contacteu amb nosaltres, tant si la vostra experiència ha estat positiva com negativa.

Saber com avança o millora el reconeixement dels drets serà una bona notícia que voldrem compartir.

Malauradament ara ens trobem encara en una situació en la què ens esteu compartint el neguit de no veure reconeguts els drets de la persona a la que representeu o dels vostres propis drets.

El camí és llarg, però sabem a on ens porta: a la plena igualtat i a l'accessibilitat universal de l'administració de justícia.

Formació

L'experiència pràctica ens indica que per més que hi hagi infraestructures instal·lades als jutjats i es licitin serveis de subtitulació per a qualsevol acte jurídic, els drets de les persones amb sordesa oralistes, que cal recordar que són el 9708% del total de persones amb sordesa, no seran respectats.

No pas per una voluntat de vulnerar-los, sinó per l'extensió del prejudici que identifica sordesa

amb llengua de signes així com el desconeixement generalitzat de la sordesa, de les seves conseqüències en la comunicació quotidiana i el funcionament de les mesures de suport a la comunicació oral.

Jutges/ses o magistrats/des que han rebut el model de petició de mesures de suport a la comunicació oral i han previst comptar amb un intèrpret de llengua de signes el dia de la declaració son molts, la majoria a hores d'ara.

Sense formació els actors del món judicials no comprendran que els espais de l'administració de justícia no s'ajusten a les necessitats de les persones amb sordesa. La gran reverberació que tenen amb sostres tan alts, o el soroll ambiental que hi ha als passadissos o oficines on sovint es pretén que la ciutadania faci les seves declaracions davant un funcionari judicial fan inhàbils aquests espais i requereixen de mesures de suport que avui són totalment desconegudes per tots els agents que formen l'administració de justícia.

És en mans del Departament de Justícia de la Generalitat emprendre doncs les accions que poden assegurar el compliment d'una legalitat que les persones amb sordesa han aconseguit els darrers anys per poder accedir en condicions d'igualtat a la justícia.

declaracions que es pretenen fer davant un funcionari judicial a un passadís o a una oficina amb soroll ambiental que impedeix la discriminació auditiva a les persones amb sordesa.



hola@federacioacapps.org

**Famílies i persones amb sordesa que parlem i
treballem la inserció laboral, l'educació inclusiva,
l'accessibilitat a la comunicació**

C/Nàpols núm. 351, baixos
08025 Barcelona



L'OBSERVATORI
ACCESSIBILITAT I COMUNICACIÓ
ORAL DE LES PERSONES AMB SORDESA